

Asia: VN/28937/2021

Arviomuistio pienriitamenettelystä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Julkiset oikeusavustajat ry ymmärtää sinällään tarpeen pienriitamenettelyn tapaiselle menettelylle, sillä sinällään lähtökohtaisesti myös taloudelliselta intressiltään suhteellisen vähäiset asiat tulisi voida saada tuomioistuimen käsiteltäväksi. Julkiset oikeusavustajat haluaa samalla huomauttaa, että taloudelliselta intressiltään vähäisetkin asiat voivat sinällään olla oikeudellisesti varsin monimutkaisia. Julkiset oikeusavustajat näkee kuitenkin ehdotetussa menettelyssä myös monenlaisia ongelmia, minkä vuoksi yhdistys ei kannata pienriitamenettelyä varauksettomasti. Mikäli pienriitamenettelystä säädettäisiin, tulisi Julkisten oikeusavustajien näkemyksen mukaan ottaa huomioon seuraavia seikkoja.

Intressin suuruuden tulisi menettelyssä olla esimerkiksi alle 5.000 euroa. Asian soveltuessa pienriitamenettelyyn olisi kyseessä aina kyseisessä menettelyssä käsiteltävä asia, eikä esimerkiksi osapuolten suostumusta menettelyyn edellytettäisi. Lapsia koskevat elatus- ym. asiat rajattaisiin menettelyn ulkopuolelle.

Hävinneen osapuolen oikeudenkäyntikuluvastuu olisi rajattu Ruotsin mallin mukaisesti esimerkiksi yhteen oikeusaputaksan mukaiseen tuntiin (nykyisin 110 euroa) sekä oikeudenkäyntimaksuun ja mahdollisiin matkakuluihin. Selvästi perusteettoman tai turhan menettelyn aloittaneen osapuolen kuluvastuuta ei sen sijaan olisi rajattu edellä kerrotuin tavoin.

Menettelyyn ei voitaisi määrätä avustajaa oikeusapulain nojalla, eikä asiaan myönnettäisi oikeusapua muutoin kuin oikeusaputoimiston julkisen oikeusavustajan antaman neuvonnan muodossa. Harkittavaksi tulisi myös, onko menettelyssä ylipäänsä mahdollista käyttää avustajaa. Equality of arms -periaate puoltaisi sinällään näkökantaa, ettei vain toisella osapuolella voisi olla mahdollisuutta avustajan käyttämiseen. Mikäli avustajan käyttö olisi mahdollista, tulisi avustajan olla joko asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, ei missään olosuhteissa tai tapauksessa niin sanottu maallikko.

Menettely edellyttää tuomarilta aktiivista prosessinjohtoa ja sovinnon mahdollisuuksien ja edellytysten selvittelyä. Käräjänotaari voisi toimia yksin puheenjohtajana menettelyssä.

Pienriitamenettely tulisi voida saattaa vireille sähköisesti. Mahdollisuutta kirjallisten todistajankertomusten hyödyntämiseen tulisi harkita. Kirjelmien määrää tulisi rajata vain haastehakemuksen johdosta annettavaan vastaukseen, erillisiä lausumia ei pyydetäisi. Asia ratkaistaisiin joko kirjallisessa menettelyssä tai yhden suullisen käsittelyn yhteydessä/sen jälkeen.

Valitusoikeutta ei ole tarpeen rajata, menettely kuuluisi jatkokäsittelyluvan piiriin. Perusteluvelvollisuudesta ei ole tarpeen säätää erikseen.

Lopuksi Julkiset oikeusavustajat haluaa korostaa oikeusaputoimistojen resurssien huomioon ottamista, sillä pienriitamenettely lisääisi resurssien tarvetta toimistoissa. Neuvontaankin tarvitaan kokeneita julkisia oikeusavustajia ja tämä tulee ottaa huomioon lakiesityksen resurssoinnista päätettäessä.

Kyllönen Anssi

Itä-Suomen oikeusapu ja edunvalvonta - Julkiset oikeusavustajat ry